

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

**Випуск 13 (56)
Частина II**

Заснований в 1996 році

Рівне – 2016

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 13 (56). Частина II. — Рівне: РДГУ, 2016. — 154 с.

Збірник наукових праць підготовлено за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції «Становлення і розвиток особистості людини як суб'єкта власного життя» (до 70-ліття з дня народження С.Пальчевського), організованої Управлінням освіти і науки Рівненської обласної державної адміністрації, Рівненським державним гуманітарним університетом і Рівненським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти 10-11 березня 2016 року та містить статті з питань акмеологічного підходу в становленні й розвитку майбутнього фахівця та навчально-виховного простору інноваційної освіти.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних працівників, вихователів та вчителів, викладачів та студентів вищих навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Безкоровайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробйов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Войтович Ігор Станіславович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Руденко Володимир Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славістичного університету);

Сверлюк Ярослав Васильович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 3 від 31.03.2016 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додатки до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8 і від 30.03.2011 р. № 1 – 05/3).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 10 — 5.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2016

ЖИТТЯ ЯК СПАЛАХ ЗІРКИ

Таким
пам'ятаємо ...

У кожного із нас свої Олімпи,
Де квітам щастя сяяти - цвісти.
Де сам себе і цілий світ зігрів би,
Якби ж туди добратися – дійти!

Якби знайшов в душі
той дух упертий,
Який у серці ураганить кров,
Щоб на шляху життя
сто раз померти,
Та сто один раз народитись знов!

С. Пальчевський

Наша конференція присвячена темі, яка, на наше бачення, має глибоке громадянське звучання: “Становлення і розвиток особистості людини як суб’єкта її власного життя”. Водночас є обставина, яка робить конференцію винятково сердечною, винятково щемливою, адже вона присвячена пам’яті доктора педагогічних наук, професора кафедри загальної і соціальної педагогіки та управління освітою нашого університету, Учителя від Бога, Людини з великої літери, дійсного члена Української академії акмеології, її віце-президента, Заслуженого вчителя України, автора навчальних посібників із педагогіки, сугестопедагогіки, акмеології, соціальної педагогіки – Степана Сергійовича Пальчевського.

У ці дні Степану Сергійовичу виповнилось би 70 років (13 березня). Йому б ще жити й жити, а він пішов і пішов від нас назавжди. Коли я почув про цю сумну звістку, мимоволі вголос промовив: “Життя як спалах зірки”. Його життя справді проминуло, як спалах зірки: не увійшов, тихенько, мирно, спокійно, ні, не оглядаючись ні на кого, він увірвався в нього, відразу засяявши багатьма барвами своєї поетичної натури. Так і пішов раптово із життя... Степан Сергійович “згорів”, фактично, за місяць. І хоча пройшов вже цілий рік від цієї сумної події, нам всім на кафедрі кожного дня здається: ось відчиняться двері і спочатку з’явиться його папочка, а потім, хоч і не завжди усміхнений, а проте дуже добрий і всім бажаючий добра, чи доброго дня, чи просто добрих справ, з’явиться він сам.

Коли згадують людину, що відійшла в інший світ, то говорять лише хороше, так прийнято в нас. У Степана Сергійовича не було таких сторін чи навіть сторінок його власного життя, які потрібно було б задушувати чи просто приховати. Зрозуміло, що ідеальних людей не буває, але він світився чистим, ясним, теплим промінням.

Бог подарував йому великий дар – дар слова, слова поетичного, емоційного і розумного. Є сотні віршів, написаних Степаном Сергійовичем.

У традиціях, та, напевно, й у свідомості нашого народу живе така думка: людина живе стільки, скільки живе пам’ять про неї в тих, хто її знав. Степан Сергійович залишив після себе світлу і добру пам’ять своїм життям, своїми справами, своїм ставленням до тих, хто його оточував. Його життєвий і творчий шлях дуже коротко можна було б охарактеризувати двома такими узагальненнями: життя як спалах зірки і він створив себе сам. Їх би можна було наповнити конкретним змістом, деталізувати чи конкретизувати. Я зупинюсь лише на окремих моментах його життя.

Степан Пальчевський народився і виріс серед чудової української природи, в оточенні лісів, щедрого різнотрав’я, дихав чистим як золото повітрям. Він народився і виріс у звичайній, простій селянській сім’ї, де

знали ціну землі і важкій селянській праці. Він навчався у звичайній сільській школі. Його вчили звичайні вчителі. Однак, великий потяг до знань сприяв тому, що Степан Сергійович закінчив два інститути, Рівненський (філологічний факультет) і Мелітопольський, в якому він отримав диплом учителя географії. Працюючи вчителем географії Мізоцької середньої школи, він захистив кандидатську дисертацію. На той час це було незвичне явище, бо завжди, коли захищався практик, приходили послухати і подивитись на це дійство багато зацікавлених людей. Ще працюючи у школі, він брав участь у Першому Всесоюзному конкурсі “Учитель року” і проводив відкриті уроки в Москві для учнів і вчителів. Ще в час роботи у школі йому присвоєно звання “Заслужений учитель України”. Вже працюючи на кафедрі, він захистив докторську дисертацію з сугестопедії, став дійсним членом Української академії акмеології, її віце-президентом. Він став автором навчальних посібників “Педагогіка”, “Соціальна педагогіка”, “Сугестопедагогіка”, “Акмеологія”. Він був керівником акмеологічної лабораторії і провів десятків майстер-класів у Києві, Рівному, в інших областях України. Він побудував гарний будинок у Мізочі та Здолбунові, виростив сина і радів успіхам двох онуків.

Його любила вся кафедра, а правильніше було б висловитися – весь університет. Степан Сергійович дуже м’яко, поблажливо ставився до студентів. Можливо тому, що в його сім’ї не було дочки, в розмові зі студентками він звертався до них “Доню” або “Доцю”. І вражало, що така форма звертання, навіть для стороннього, була цілком природною.

Маючи хорошу пам’ять, професор Пальчевський у своїх виступах чи-то перед студентами, чи на кафедрі, цитував великих людей без будь-яких записників або папірців. Досліджуючи чи вивчаючи нову для себе проблему, він намагався зрозуміти її суть. Одного з понеділків він підійшов до мене і промовив: “Б’юсь об заклад, ви не вгадаєте, чим я займався в цю неділю.” Я відповів, що в кожного з нас у недільний день стільки справ збирається, що я навіть не уявляю, чим би він міг займатися. Степан Сергійович відповів: “Я конспектував вашу статтю про синергетику в педагогіці, вона мені настільки сподобалась, що я вирішив її законспектувати.” Відповідаю йому, що на кафедрі стоїть ксерокс, за кілька хвилин скопіюєте і будете мати цю статтю. Він відповів: “Я ще з часів інституту знаю, що знання лежать не лише на кінчику язика, але й на кінчику пальців.”

Степан Сергійович добре розумів, що пізнати світ можна не лише через свідомість, не лише використовуючи мислення, уяву, пам’ять, а й шляхом використання емоційно-почуттєвої сфери людини. Всім відомий факт, що людина швидше і міцніше запам’ятовує слова пісні в супроводі мелодії цієї пісні, аніж одні слова без участі мелодії.

Його сугестопедична методика вивчення географії базувалась на принципах емоційності і художності, а носієм емоційності й художності був вірш, інколи звичайний віршований рядок або куплет. Фактично, йшла мова про створення авторського віршованого курсу географії, а за великим рахунком, йшлося про те, що в сучасній дидактиці мають право на життя принципи художності та емоційності.

Слід зазначити, що Бог дав Степану Сергійовичу великий дар, дар слова і користувався він цим даром бездоганно. Окремі вірші Степана Сергійовича покладені на музику та стали піснями.

На конференції, яка присвячена пам’яті Степана Сергійовича Пальчевського, працювало 5 секцій, доповіді з яких розміщені у 2-х частинах збірника. У другій частині подані статті секцій: “Акмеологічний підхід у становленні й розвитку майбутнього фахівця”, “Навчально-виховний простір інноваційної освіти”.

Запропонована тематика відповідає різностороннім науковим інтересам Степана Сергійовича.

Іван Васильович Малафійк,
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри загальної і соціальної
педагогіки та управління освітою, РДГУ.

ЗМІСТ

<i>Малафійк І.В.</i> Життя як спалах зірки.	3
<i>Гладкова В.М.</i> Професійний саморозвиток майбутнього фахівця сфери “Людина-Людина”.	5
<i>Руденко В.М.</i> Зміст технічних дисциплін у контексті системної організації технічного знання.	7
<i>Руденко Н.М.</i> Розвиток інтелектуальних здібностей учнів в умовах “акме-школи”.	11
<i>Нечипорук Л.І., Терешко Л.В.</i> Акмеологічні орієнтири формування соціальної компетентності школярів в загальноосвітніх навчальних закладах.	14
<i>Скрипник Н.С.</i> Методичне забезпечення стимулювання у студентів позитивно-активної мотивації до формування й розвитку суб’єктної позиції.	16
<i>Найда Р.Г.</i> Парадигма життєтворчості в акмеологічному розвитку особистості майбутнього фахівця.	19
<i>Дідик Н.М.</i> Оптимізація розвитку професійно значущих характеристик особистісної зрілості майбутніх психологів під час професійної підготовки.	22
<i>Сойчук Р.Л.</i> До питання формування позитивної національної ідентичності як основи національного самоствердження особистості.	24
<i>Бордюк В.М.</i> Акмеологічний підхід до естетичного виховання студентської молоді.	28
<i>Петрук І.С.</i> Розвиток методичної компетентності вихователів дошкільних навчальних закладів як педагогічна проблема.	31
<i>Сопотницька О.В.</i> Потенціал акмеологічного підходу у формуванні готовності майбутніх вчителів фізичної культури до тренерської діяльності з ігрових видів спорту.	35
<i>Карпенчук С.Г.</i> Мотивація навчальної діяльності на основі сугестопедичного підходу.	38
<i>Ляска О.П., Істомліна-Напорчук А.Г.</i> Активізація саморозвитку майбутнього інженера-педагога в процесі його професіоналізації засобами педагогічного супроводу.	45
<i>Хатунцева С.М.</i> Самореалізація майбутнього вчителя у процесі формування готовності до самовдосконалення.	50
<i>Шевців М.В.</i> Дидактико-інноваційні методи ефективності викладання базових біологічних дисциплін.	55
<i>Мороз Л.В., Дуброва А.С., Трофімчук В.М.</i> Сугестопедія як метод інтенсивного навчання іноземної мови.	58
<i>Зубрик А.Р.</i> Новітні форми та методи роботи у підготовці фахівців із гуманітарних дисциплін.	61
<i>Останчук М.В.</i> Принципи сугестопедагогіки у навчанні школярів фізики.	65
<i>Шевченко А.В.</i> Впровадження інтерактивних технологій для формування когнітивно-пізнавального критерію фахової компетентності майбутніх офіцерів тилу.	68
<i>Горопаха Н.М.</i> Використання ідей Марії Монтессорі в екологізації розвивального середовища інклюзивної групи дошкільного закладу.	71
<i>Марченко О.Г.</i> Модель педагогічної системи формування інноваційного освітнього середовища у вищих військових навчальних закладах авіаційного профілю.	75
<i>Полюхович Н.В., Останчук Н.О.</i> Формування мотивації майбутніх учителів економіки до вивчення інформаційно-комунікаційних технологій.	79
<i>Федорчук В.В., Аліксійчук О.С.</i> Використання інноваційних педагогічних технологій у підготовці майбутніх вчителів музики.	83
<i>Шурин О.І.</i> Особистісно-орієнтований підхід як важлива умова ефективності процесу навчання майбутнього вчителя технологій.	86
<i>Іващенко М.В., Бикова Т.Б.</i> Особливості підвищення ІКТ-компетентності студентів педагогічних вищих навчальних закладів засобами веб-технологій.	89
<i>Лесняк Н.В.</i> Інтегративна мовленнєва складова організації зображувальної діяльності.	93
<i>Дмитришина Н.М.</i> Роль іншомовної комунікативної компетентності у процесі формування конкурентоздатної особистості.	97
<i>Грицай Н.Б.</i> Інноваційні навчальні технології у проведенні екскурсій із біології.	99
<i>Галатюк Т.Ю., Галатюк М.Ю.</i> Методи навчання в контексті розвитку методологічної культури старшокласників під час вивчення природничих предметів.	102
<i>Мардарова І.К.</i> Підготовка вихователів до створення дидактичних відеоматеріалів для дітей дошкільного віку.	105
<i>Богачик М.С.</i> Формування комунікативної компетентності майбутніх учителів англійської мови у контексті компетентнісного підходу.	108
<i>Казначеева Л.М.</i> Формування та розвитку риторичних навичок студентів в умовах вищої освіти.	111
<i>Семенова О.О.</i> Використання інформаційних технологій у процесі формування креативної компетентності майбутніх педагогів-філологів.	114
<i>Гнедко Н.М.</i> Використання віртуального навчально-контролюючого комплексу в освітньому процесі.	117
<i>Стихун Л.П., Стихун Н.В.</i> Місце та роль театральних педагогічних інноваційних технологій у творчому розвитку професійної майстерності вчителя.	119
<i>Шутяк В.Г.</i> Підвищення ефективності вивчення дисципліни “Трудове навчання з практикумом” студентами напряму підготовки “Початкова світа”.	123

Колосюк Л.М. Використання варіативного компоненту в навчальних програмах та планах професійного навчання з метою наближення професійно-практичної підготовки до потреб підприємств-замовників кадрів.	127
Козут Н.М. Проблема компетентнісного підходу в підготовці вчителів початкової школи у дослідженнях науковців німецькомовних країн та України.	129
Туровська І.О. Формування мовленнєвої компетентності у студентів-медиків: психологічний аспект.	132
Капитан Н.Б. Використання хмарних технологій в освітньому процесі сучасного навчального закладу.	135
Костолович Т.В. Особливості формування мовної особистості майбутнього філолога.	137
Романюк А.А. Особливості застосування сучасних засобів наочності у початковій школі в контексті нових педагогічних парадигм.	140
Денисюк Л.В., Данілова Н.Р. Інноваційні технології викладання іноземної мови на немовних спеціальностях у вищих навчальних закладах.	144
Сидорчук Н.Л. Концептуальні основи професійної підготовки майбутніх інженерів-будівельників: рефлексивна парадигма.	147
Відомості про авторів.	151